

**DARBO SANTYKIŲ KOMISIJOS
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS TRIŠALĖS TARYBOS**

POSĖDŽIO PROTOKOLAS

2023-09-27 Nr. K2-9
Vilnius

Posėdis įvyko 2023-09-27.

Posėdžio pirmininkas Algirdas Markevičius.

Posėdžio sekretorė Svetlana Kalinauskienė.

Dalyvavo:

Vyriausybės atstovai: Jelena Polijančuk – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo teisės grupės vyresnioji patarėja, Rūta Juršaitė – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo teisės skyriaus vyresnioji patarėja, Olga Pacevičienė – Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos Teisės skyriaus patarėja, Šarūnas Orlavičius – Valstybinės darbo inspekcijos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos kancleris.

Profesinių sąjungų atstovai: Evelina Šilinytė – Lietuvos profesinių sąjungų konfederacijos teisininkė, Artūras Černiauskas – Lietuvos geležinkelininkų profesinių sąjungų susivienijimo pirmininkas, Dalia Jakutavičė – Lietuvos pramonės profesinių sąjungų federacijos pirmininkė, Algirdas Markevičius – Lietuvos profesinės sąjungos „Solidarumas“ pirmininkės pavaduotojas, Vesta Sharabayka – Respublikinės jungtinės profesinės sąjungos teisininkė.

Darbdavių organizacijų atstovai: Rimantas Stanevičius – advokatų kontoros „Ellex Valiūnas ir partneriai“ ekspertas, Aurelija Gabrielė Maldutytė – Lietuvos darbdavių konfederacijos Prezidiumo narė, Gediminas Rainys – Lietuvos prekybos, pramonės ir amatų rūmų asociacijos patarėjas ekonomikos klausimais.

Kiti asmenys: Akvilė Razumienė – Lietuvos verslo konfederacijos patarėja-teisininkė, Vaidotas Kalinauskas – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Socialinio draudimo grupės vadovas, Gintarė Bužinskaitė – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo aplinkos skyriaus vyresnioji patarėja, Daiva Macijauskiė – Finansų ministerijos skolinimosi ir investavimo skyriaus vyriausioji specialistė, Aleksandr Tolstoj - Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo aplinkos skyriaus vyresnysis patarėjas.

Darbotvarkė:

Posėdžio darbotvarkės tvirtinimas.

1. Darbo santykių komisijos pirmininko rinkimai (iš profesinių sąjungų atstovų pusės).
2. Dėl Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo Nr. IX-1672 1, 2, 4, 13, 15, 21, 33, 38, 44 ir 46 straipsnių ir V skyriaus pavadinimo pakeitimo įstatymo projekto, Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 47¹ ir 96 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto, Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo Nr. I-1336 8 ir 12 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto, Lietuvos Respublikos nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įstatymo Nr. VIII-1509 29 straipsnio pakeitimo ir Įstatymo papildymo 29¹ straipsniu įstatymo projekto, Statybos įstatymo 14 ir 18 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto.
3. Dėl siūlomų papildomų Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo 35 ir 41 straipsnių pakeitimų.

Posėdžio darbotvarkės tvirtinimas.

Rimantas Stanevičius paklausė komisijos narių, ar jie pritaria posėdžio darbotvarkei.

Visi komisijos nariai pritarė posėdžio darbotvarkei.

1. SVARSTYTA. Darbo santykių komisijos pirmininko rinkimai (iš profesinių sąjungų atstovų pusės).

Rimantas Stanevičius paklausė profesinių sąjungų atstovų, ką jie siūlytų rinkti komisijos pirmininku ateinantiems šešioms mėnesiams.

Artūras Černiauskas pasiūlė, kad komisijai ateinančius šešis mėnesius pirmininkautų Algirdas Markevičius.

Visi komisijos nariai pritarė, kad komisijos pirmininku būtų išrinktas Algirdas Markevičius.

Algirdas Markevičius padėkojo Rimantui Stanevičiui už pirmininkavimą komisijai. Taip pat padėkojo komisijos nariams už suteiktą pasitikėjimą. Priminė, kokie klausimai bus svarstomi šios dienos posėdyje.

NUTRITA. Rotacijos principu iš profesinių sąjungų atstovų šalies Darbo santykių komisijos prie Lietuvos Respublikos trišalės tarybos pirmininku išrinkti Algirdą Markevičių, Lietuvos profesinės sąjungos „Solidarumas“ pirmininko pavaduotoją.

2. SVARSTYTA. Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo Nr. IX-1672 1, 2, 4, 13, 15, 21, 33, 38, 44 ir 46 straipsnių ir V skyriaus pavadinimo pakeitimo įstatymo projektas, Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 47¹ ir 96 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas, Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo Nr. I-1336 8 ir 12 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas, Lietuvos Respublikos nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įstatymo Nr. VIII-1509 29 straipsnio pakeitimo ir Įstatymo papildymo 29¹ straipsniu įstatymo projektas, Statybos įstatymo 14 ir 18 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas.

Gintarė Bužinskaitė kalbėjo, kad įstatymų projektai buvo išsiųsti socialiniams partneriams derinti. Detaliai pristatė projektų nuostatas. Priminė, kad įstatymų projektai parengti, kadangi įvyksta daug sunkių ir mirtinų nelaimingų atsitikimų darbe. Esame penkti nuo galo pagal mirtinų nelaimingų atsitikimų darbe skaičių, lyginant su Europos Sąjungos šalimis. Penktadalis sunkių ir mirtinų nelaimingų atsitikimų darbe įvyksta statybose. Už darbuotojų saugos ir sveikatos pažeidimus atsako tik fiziniai asmenys, o juridiniai asmenys neatsako. Taip pat nėra numatyta statytojų (užsakovų) atsakomybė. Statytojai (užsakovai) savo pareigas paveda rangovams. Baudos už darbuotojų saugos ir sveikatos pažeidimus nėra didelės. Parengti penki įstatymų pakeitimų projektai. Sprendimais nustatoma statytojo (užsakovo) atsakomybė ir baudos už tai, kad nesilaikoma darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų statybvietėse; statybų rangovas neturi teisės skirti saugos ir sveikatos koordinatoriaus; įsiteisėjus nutarimui administracinio nusižengimo byloje dėl Valstybinės darbo inspekcijos nustatyto pažeidimo, dėl kurio galėjo įvykti nelaimingas atsitikimas darbe, avarija ar atsirasti kitų sunkių padarinių, darbdavys turės sumokėti papildomą nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo vienkartinę įmoką (toliau – papildoma įmoka). Papildoma įmoka bus diferencijuojama pagal įmonės dydį.

Akvilė Razumienė padėkojo už išsamų pristatymą. Kalbėjo, kad turi pastabų siūlomoms priemonėms, kad buvo teiktos pastabos anksčiau, tačiau pirminės projekto versijos neliko. Paklausė, ar nebus finansinės sankcijos taikomos už tą patį du kartus. Bet kokį darbo saugos ir sveikatos pažeidimą galima privesti prie sunkaus. Sveikata yra vertybė, nesvarbu kur dirbi – ar didelėje, ar mažoje įmonėje.

Aurelija Maldutytė kalbėjo, kad įmokos dydis už nusižengimus turėtų būti skiriamas atsižvelgiant į nusižengimų dažnumą, o ne į įmonės dydį. Reikia ieškoti prevencinių kelių. Turi būti įmoka už nusižengimus, o ne papildoma įmoka. Reikia nubausti, kad susitvarkytų, o po kurio laiko vėl tikrinti. Jeigu bus pritarta tam, kaip siūloma, bus dvigubas mokėjimas. Tai neteisinga. Reikia pereiti prie baudimo už konkrečius atvejus. Už pažeidimus turi būti baudžiama čia ir dabar. Problema nesprenžžiama. Reikia bausti iš karto, kai įvyko nelaimingas atsitikimas. Nepritaria.

Evelina Šilinytė informavo, kad Lietuvos profesinių sąjungų konfederacija pritaria projektams tokiems, kokie jie yra. Jeigu yra kiti pasiūlymai, tai norintys gali juos teikti.

Vaidotas Kalinauskas pakomentavo, jog nesutinka, kad yra dvigubas apmokestinimas. Nauja įmoka – prevencinė ir priklauso nuo įmonės dydžio.

Šarūnas Orlovicius pritarė Vaidoto Kalinausko nuomonei. Paminėjo, kad dėl dvigubo baudimo yra teismų praktika.

Vaidotas Kalinauskas kalbėjo, kad skiriama, kai yra pažeidimas. Tokia tvarka yra nuo 2000 m. Už tai, kas gali įvykti, bauda skiriama kaip prevencija. Įvykus nelaimingam atsitikimui yra siūloma palikti galiojančią tvarką.

Dalia Jakutavičė kalbėjo, kad turi būti tokia darbuotojų saugos ir sveikatos sistema, kad būtų prevencija. Kai įvyksta nelaimingas atsitikimas, jau būna vėlu. Didelės ir mažos įmonės skiriasi.

Aurelija Maldutytė kalbėjo, jog yra absurdas, kai gauni pasekmes po metų ar dviejų. Nereikia interpretacijų, kad galėjo būti.

Gintarė Bužinskaitė kalbėjo, kad yra valstybinis socialinis draudimas, kurį moka darbdaviai. Įmokos išauga įvykus nelaimingam atsitikimui. Siūloma nustatyti papildomą prevencinę įmoką. Šiuo metu juridiniai asmenys neturi sankcijų dėl darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų pažeidimų. Tai vienkartinė įmoka, susijusi su prevencija. Tai nėra įmokos, kurios didėja įvykus nelaimingam atsitikimui.

Aurelija Maldutytė sutinka, kad tikslas – prevencija. Turėtų mokėti tie, kas padarė nusižengimą. Siūlo atsisakyti procentų.

Rimantas Stanevičius kalbėjo, kad formaliai teisinga, kad negali nubausti pagal Nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įstatymą. Už nelaimingą atsitikimą sumoka įmonė. Gal tai turi būti tiesiogiai, o ne per fizinį asmenį.

Gintarė Bužinskaitė kalbėjo, kad pagal Administracinių nusižengimų kodeksą bauda skiriama fiziniam asmeniui, o ne įmonei (juridiniam asmeniui). Sumoka fizinis asmuo. Siūloma priemonė skirta prevencijai, mokėtų juridiniai asmenys. Dėl dabartinio mechanizmo negali pasisakyti, kadangi ne ta sritis.

Algirdas Markevičius paklausė, ar bus pristatytas Darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymas.

Gintarė Bužinskaitė pakomentavo, kad pristatytose skaidrėse buvo pristatytas šis įstatymas – informacija, susijusi su statybvietėmis.

Algirdas Markevičius paklausė, ar galima būtų pritari atskirai dėl Darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo.

Aurelija Maldutytė kalbėjo, kad reikia diskusijų.

Pertrauka.

Gintarė Bužinskaitė kalbėjo, kad Darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo pakeitimo projektas susijęs su Statybos įstatymo pakeitimo projektu ir Administracinio nusižengimo kodekso pakeitimo projektu, todėl pritari reikėtų kompleksiškai. Iki šiol girdėjo pasisakymus, susijusius su socialiniu draudimu. Priminė, kad pateiktas projektų paketas ne vien socialinio draudimo klausimais. Pasiūlė pritari visiems įstatymų projektams (paketui). Jeigu bus atskiros nuomonės, jas teikti kartu su bendra nuomone dėl įstatymų projektų paketo.

Aurelija Maldutytė kalbėjo, kad, jeigu siūlytume atsisakyti procentų, profesinės sąjungos galėtų peržiūrėti ir pritari kitiems pakeitimams. Kalbėjo, kad kitą savaitę pasistengs pateikti pasiūlymus. Paklausė, kodėl yra išskirti statybininkai, kuo jie skiriasi nuo kitų darbdavių. Tikslas – kad visi darbdaviai stengtųsi, kad nebūtų nelaimingų atsitikimų.

Algirdas Markevičius kalbėjo, jog sutinka, kad pirma būtų pristatymas, o kitą kartą būtų priimamas sprendimas. Komisijai turi būti skirtas protingas terminas klausimų svarstymui. Reikia dar svarstyti, derinti šalių nuomones.

Evelina Šilinytė paklausė, kokie yra terminai, kada reikia pateikti projektą. Pakomentavo, kad gal galima pritari projektams, o paskui profesinės sąjungos ir darbdaviai diskutuos plačiau.

Gintarė Bužinskaitė paaiškino, kad statytojai (užsakovai) nėra darbdaviai, todėl dėl jų atskiros įstatymų nuostatos. Priminė, kad teisės aktų projektai buvo teikti derinti vasarą darbo tvarka.

Rimantas Stanevičius pritarė, kad klausimą dar reikėtų svarstyti. Pakomentavo, kad komisijos nariai išsakė įvairias nuomones, o ne tik dėl procentų.

Aurelija Maldutytė pritarė komisijos pirmininkui. Projektai labai didelės apimties, mažai laiko. Nepateikta informacija, kiek surenkama įmokų, kiek išnaudojama šiuo metu. Tai, kaip yra dabar, neveikia, todėl ir norima keisti. Reikia dar informacijos dėl skirstymo, kadangi įmonė, pvz., gali būti susiskaldžiusi į kelias mažesnes įmones.

Algirdas Markevičius paklausė komisijos narių, ar jie pritaria, kad klausimas būtų dar kartą svarstomas artimiausiu metu. Kalbėjo, kad komisija kito posėdžio metu turi turėti aiškia pozicija.

Evelina Šilinytė kalbėjo, kad be Lietuvos profesinių sąjungų konfederacijos valdybos pritarimo negali teikti nuomonės. Valdybos posėdis numatytas spalio 16 d.

Rūta Juršaitė pasiūlė, kad visi atsiųstų savo pastabas iki kito posėdžio.

Artūras Černiauskas paklausė, ar galima būtų pritari, kad užsakovai atsakingi. Paminėjo, kad įmokų dydžius nustato SODROS taryba.

Aurelija Maldutytė kalbėjo, kad statybininkams nėra realių nuobaudų už veiksmus. Galima palikti taip, kaip yra, bet reikia galvoti plačiau, kaip bus, kai įsigalios įstatymas. Mes socialiniai partneriai, o ne lobistai.

Gintarė Bužinskaitė pakomentavo, kad įstatymų projektai yra teikiami paketu, todėl jie visi pateikti Darbo santykių komisijai, neskirstant pagal kompetenciją. Informavo, kad projektai suderinti su Aplinkos ministerija, Lietuvos statybininkų asociacija, projektams prirta Darbuotojų saugos ir sveikatos komisijoje. Pasiūlė kitame posėdyje pagal poreikį svarstyti konkrečius įstatymų projektus, o ne visą paketą.

Algirdas Markevičius pasiūlė klausimą svarstyti kitame Darbo santykių komisijos posėdyje. Reikia gilesnių diskusijų. Pakvietė po posėdžio šalis derintis nuomones ir į kitą komisijos posėdį ateikit su konkrečiais pasiūlymais.

Dalia Jakutavičė pasiūlė nesilaikyti griežtai žingsnių (pristatymas, svarstymas), kadangi kartais ir vieno posėdžio užtenka tam, kad būtų priimtas sprendimas. Jeigu visą sistemą svarstyti, tai neužtektų vien Darbo santykių komisijos ir Trišalės tarybos nuomonės. Tai turėtų svarstyti politikai.

Aurelija Maldutytė kalbėjo, kad tai nėra didelė problema ir kad tai neturėtų didelės įtakos biudžetui. Pažadėjo kitą savaitę atsiųsti medžiagą, skirtą šiam klausimui. Paklausė, ar projektai buvo derinami su visuomene. Galima ir nenagrinėti statybininkų klausimo, tačiau einama iki absurdo. Ateityje bus pasidalinta su žurnalistais. Gėda būti Trišalėje taryboje.

Gintarė Bužinskaitė kalbėjo, kad siūloma nustatyti statytojų (užsakovų) atsakomybę už jų pareigų laikymąsi. Projektas birželio mėnesį buvo teiktas suinteresuotoms institucijoms derinti, projektas buvo išsiųstas socialiniams partneriams.

Algirdas Markevičius kalbėjo, kad šis klausimas bus dar kartą svarstomas. Parašė darbdavių atstovų nedelsti ir atsiųsti savo pasiūlymus.

Evelina Šilinytė informavo, kad Lietuvos profesinių sąjungų konfederacijos valdyba rinksis spalio 16 d., todėl Lietuvos profesinių sąjungų konfederacija savo nuomonę šiuo klausimu galės pateikti po spalio 16 d.

NUTARTA:

1. Pakartotinai svarstyti klausimą dėl Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo Nr. IX-1672 1, 2, 4, 13, 15, 21, 33, 38, 44 ir 46 straipsnių ir V skyriaus pavadinimo pakeitimo įstatymo projekto, Lietuvos Respublikos administracinių nusizengimų kodekso 47¹ ir 96 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto, Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo Nr. I-1336 8 ir 12 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto, Lietuvos Respublikos nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įstatymo Nr. VIII-1509 29 straipsnio pakeitimo ir Įstatymo papildymo 29¹

straipsniu įstatymo projekto, Statybos įstatymo 14 ir 18 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto kitame Darbo santykių komisijos posėdyje.

2. Prašyti darbdavių ir profesinių sąjungų atstovų iki posėdžio pateikti raštu pasiūlymus dėl šio klausimo.

3. SVARSTYTA. Siūlomi papildomi Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo 35 ir 41 straipsnių pakeitimai.

Akvilė Razumienė pristatė siūlomus Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo 35 ir 41 straipsnių pakeitimus. Yra siūloma papildyti 35 straipsnio 4 dalies 4 punktą, įrašant „*arba turi ne daugiau negu vieną per paskutinius vienus metus iki šioje dalyje nurodytų paraiškų pateikimo dienos paskirtą baudą už šio įstatymo 58 straipsnyje nurodytą pažeidimą*“; Taip pat siūloma keisti Užimtumo įstatymo 41 straipsnio 6 dalį ir įrašyti „*suėjus terminuotos darbo sutarties terminui*“.

Artūras Černiauskas kalbėjo, jog yra keista, kad sudaromos terminuotos darbo sutartys. Reikia vykdyti įsipareigojimus. Nelabai švariai atrodo, visi pradės priiminėti dirbti pagal terminuotas darbo sutartis. Nereikia imti bonusu. Kompensacija skiriama tam, kad žmogus įgytų įgūdžių, pradėtų kurti pridėtinę vertę. Norima, kad žmogus dirbtų tol, kol už jį gaunama kompensacija.

Akvilė Razumienė kalbėjo, jog tikslas ne tame, kad gaunama parama. Ne visada darbdavys žino, ar galės sudaryti neterminuotą darbo sutartį. Yra terminuotų paslaugų atvejų.

Algirdas Marekvičius pasiūlė svarstyti šį klausimą pakartotinai kitame Darbo santykių komisijos posėdyje.

Dalia Jakutavičė ir Algirdas Markevičius pasiūlė kitą Darbo santykių komisijos posėdį organizuoti spalio 10 d.

Evelina Šilinytė informavo, kad spalio 10 jai netinka.

Aurelija Maldutytė, Akvilė Razumienė, Algirdas Markevičius pasiūlė komisijos posėdį organizuoti spalio 17 arba 18 d.

Sutarta, jog posėdį planuojama organizuoti spalio 18 d.

NUTARTA.

1. Klausimą dėl siūlomų papildomų Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo 35 ir 41 straipsnių pakeitimų svarstyti pakartotinai kitame Darbo santykių komisijos posėdyje.

2. Kitą Darbo santykių komisijos posėdį planuojama organizuoti spalio 18 d.

Posėdžio pirmininkas

Algirdas Markevičius

Posėdžio sekretorė

Svetlana Kalinauskienė